

Tvoř a poznávej

Průvodce programem

2.–5. třída

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

**mu
ze
um** ŘÍČANY

Nauč se být soběstačný/á.

Odhal, v čem jsi dobrý/á.

Poznej lépe své spolužáky.

Průvodce programem stručně představuje obsah programu, upozorňuje na zajímavosti a formou fotografií z realizace ukazuje, jak program probíhá. Jednotlivé lekce je možné využít například jako materiál pro žáky, kteří se části programu nemohli účastnit.

Metodika pro učitele a všechny další přílohy jsou ke stažení na webu:

www.regionalniucebnice.ricany.cz

Osnova:

---

1. Bydlíme

Tematický blok č. 1 (Bydlíme)

---

2. Oblékáme se

Tematický blok č. 2 (Oblékáme se)

---

3. Obživa a cestování

Tematický blok č. 3 (Obživa a cestování)

---

4. Vaříme a ukládáme potraviny

Tematický blok č. 4 (Vaříme a ukládáme potraviny)

---

5. Žijeme spolu

Tematický blok č. 5 (Žijeme spolu)

CO TO ZNAMENÁ?

Práce ve skupině

Zamyšlení

Úkol

Reflexe

Tip

Elektronická pomůcka

1.

BYDLÍME

1. BYDLÍME

Postavit si obydlí zahrnuje mnoho dovedností. I naši předkové se specializovali na různé činnosti, aby si navzájem pomohli.

Co víš o sobě a svých spolužácích?

1) Z následujícího seznamu vyber věci, které umíš:

- rozdělávat venku oheň
- řezat pilou
- vyřezávat nožem ze dřeva
- šít na stroji jednoduché věci
- vyrobit si šálu (uplést, uháčkovat, utkat...)
- uvařit nějaké jídlo
- upéct pečivo
- vypěstovat zeleninu
- postarat se o slepice, králíky, ovce nebo kozy
- postavit přístřešek, který tě ochrání před deštěm

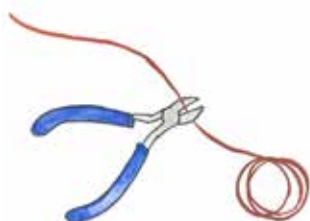
2. Co bys chtěl/a umět dělat rukama, vyrábět, tvořit?

**3. Jaké máš vlastnosti?
Napiš alespoň tři.**

**4. Vyber si někoho, s kým kamarádiš.
Kdo to je? Napiš 3 vlastnosti, které má.**

**5. Vyber si někoho, s kým moc
nekamarádiš, s kým si ve třídě
moc nerozumíš.
Kdo to je?
Napiš 3 vlastnosti, které má.**

**6. Myslíš si, že by bylo super, kdybychom
všichni byli skoro stejní, bavily by nás
stejně věci? Proč ano, nebo proč ne?**

?

Zvládneš rozdělat oheň?
Jaká bezpečnostní
pravidla je potřeba
dodržovat?

Všichni jsme oheň rozdělali,
ale chce to trpělivost.

Postavte přístřešek pro jednoho člověka tak,
aby zůstal v suchu, pokud by pršelo.

Rozdělte si role ve skupině podle toho, co komu
jde. Můžete si pomáhat, ale každý si hlídejte
svůj úkol.

Role ve skupině – někdo může mít i víc rolí
najednou. V průběhu si role můžete měnit.
(příloha 4. 5)

Nosič materiálu

Zjistí, jaký stavební materiál je dostupný v okolí,
a po domluvě se skupinou přinese, co bude potřeba.

Vedoucí stavby

Rozděluje práci ve skupině. Dohlíží na to, že ostatní
plní své úkoly, a aktivně pomáhá všem členům týmu.

Architekt

Navrhuje a tvoří vzhled stavby. Rozhoduje
o umístění stavby a pomáhá realizátorovi
a dokumentátorovi.

Dokumentátor

Zaznamenává návrh stavby a průběh stavby.
Pomáhá nosičovi i realizátorovi.

Realizátor

Aktivně pracuje na stavbě a je zodpovědný za
výsledek. Při stavbě mu pomáhají i zbylí členové
týmu.

“
Překvapilo nás,
jaké máš dobré
nápady a jak jsi
to vymyslela.”

Během stavby
člověk uplatní
mnoho vlastností
a dovedností.
Dokážeš některé
jmenovat?

“
Jsi fakt pracovitej
a je na tebe spoleh.”

2.

OBLÉKÁME SE

2. OBLÉKÁME SE

Důležitou součástí každého člověka je oblečení. Jsou různé způsoby, jakými se v dnešní době vyrábí látka. Cestu nám ukázali už naši předkové, když začali na prvních stavech tkát látky a z nich šít oblečení.

“
Tahle je hebká,
ale asi bude umělá.”

“
To je teploučký.”

“
To je polyester, jako plast,
vyrábí se z ropy.”

Udělejte hromádku z 5 kusů vašeho oblečení a podle cedulek zjistěte, z čeho je vyrobeno.

Prohlédni si dobře hromádku a z cedulek na oblečení odhadni, z čeho se vyrábí.

Dopiš:

rostlinný materiál _____

živočišný materiál _____

syntetický (umělý) materiál _____

TKANÍ

Tkaní je postup výroby látek, který používali i naši předkové. Principem je opakované provazování podélných osnovních a příčných nití.

Utkej dečku podle fotonávodu (příloha 4. 7). Pomoz ostatním, pokud postup pochopíš rychleji.

“ Tkaní mě úplně uklidňuje. ”

Učit se můžete i navzájem, ne vždycky jen od dospělých.
Chtěl/a by sis vyzkoušet roli mistra?

“
Rozumíte tomu
všichni?”
”

“
Už jdu!
Záchránná služba
jede!”
”

“
Vydrž, už k tobě běžím!”
”

“
Nepracuju moc na svém
výrobku, protože mě baví
pomáhat ostatním.”
”

“
Já jsem to ještě nepochopil.
To jste si upletli?”
”

ŠITÍ

I v dnešní, moderní době, kdy je všeho dostatek, je dobré něco umět a být soběstačný.

Mnoho lidí například začalo po mnoha letech znovu šít na šicím stroji, protože byl na začátku epidemie koronaviru nedostatek roušek.

“
Výhoda je, že si to
ušiješ na míru.”

“
Ať si vyberou látku, ustříhnou
a přišpendlí, zažehlit, pak jak
obsluhovat stroj a zapnout
stroj, strčej to sem, tady mají
pedál.”

?

Co jsi se naučil/a během doby koronavirové nového?

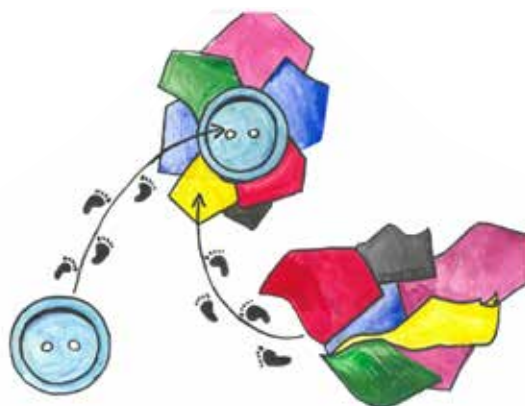
1) Přišij knoflík na kus látky.

2) Doplň, co všechno k šití budeš potřebovat.

3) Popiš kroky, které jsou potřeba udělat, aby byl knoflík přišitý.

4) Při přišívání knoflíku uplatníme mnoho vlastností a dovedností. Dokážeš některé jmenovat?

3.

OBŽIVA A CESTOVÁNÍ

3. OBŽIVA A CESTOVÁNÍ

Aby byl člověk soběstačný, musí si dokázat zajistit obživu.

?

Pěstujete doma nějaké ovoce nebo zeleninu? Chováte doma nějaká zvířata?

“ Roste tady i šnytlík?

” Ten máme doma.

Navštívili jsme školní farmu Magic Hill, kam všichni museli dojet podle mapy ([příloha 4. 10](#)).

“ Tady ještě chybí voda.

“ Jak se jmenuje ten kohout?

” Na farmě jsme nakrmili zvířata, ale čekalo nás i hodně práce. Děti tak na vlastní kůži zjistily, že bez práce nejsou koláče ani brambory.

Nakresli svou farmu se vším, co by na ní nemělo chybět.

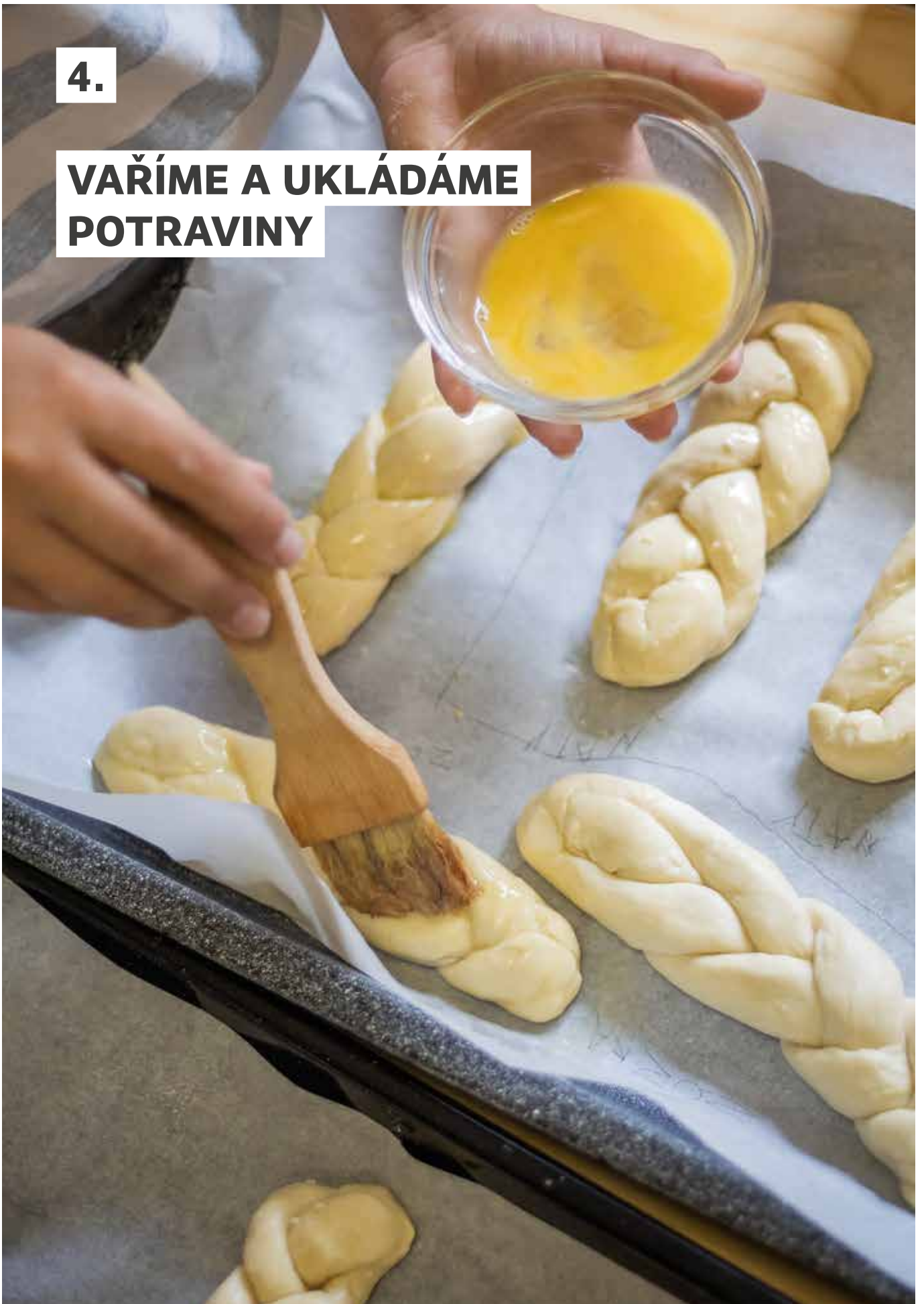
Na farmě je vždycky hodně práce – z pole se vybírají zbylé brambory, otrhávají se suché fazole, je potřeba vyměnit vodu zvířatům. A usušit seno na zimu!

“
Tohle je nejlepší práce, protože
je lehká. A zábavná.
”

4.

**VAŘÍME A UKLÁDÁME
POTRAVINY**

4. VAŘÍME A UKLÁDÁME POTRAVINY

Potraviny, které jsou pro člověka životně důležité, jsou rostlinného a živočišného původu. Je potřeba je získávat a uchovávat různými způsoby.

PEČENÍ

Naučíš mě uplést housky?

Jedno z nejstarších řemesel je pekařství.

Postupy, které pekaři dodržují, se předávají po staletí téměř beze změny.

Upeč si vlastní housky podle receptu.

- 0,5 kg hladké mouky
- 0,25 litru mléka
- sůl - necelá lžička
- 1 vejce
- kvásek s trochou vlažného mléka
- rozpuštěné máslo

Vypracuj těsto a hned vytvaruj housičky. Potři vejcem.

Na plechu je nechej ještě asi 20 minut kynout. Pečou se na 180 °C asi 15-20 minut.

Rychle se to peče, hlídat!

“
Ty doma asi u vaření hodně
pomáháš, vid’?
To bych taky chtěl.”

“
To je dobrý si upéct vlastní housky.
Chutnají úplně jinak.”

**Podle druhu se potraviny různě uchovávají.
V dnešní době nám ke skladování dobře slouží
lednice. Dříve se jídlo dávalo do chladného sklepa
do keramických nádob, košíků a ošatek.**

Během pletení ošatek
člověk uplatní mnoho
vlastností a dovedností.
Dokážeš některé
jmenovat?

5.

ŽIJEME SPOLU

5. ŽIJEME SPOLU

Každý žák dostává papír, který mu spolužák přichytí na záda, a několik samolepek. Žáci dostávají zadání: Na samolepky napište ocenění pro jednotlivé spolužáky a nalepte je na jejich papíry. Můžete využívat i vlastnosti, které jste se během programu o spolužácích dozvěděli. Zaznamenávali jsme je po stavbě přístřešku, po tkaní, šití a pečení.

Při této aktivitě se ukázalo, že se děti dozvěděly nové věci nejen o sobě, ale také o ostatních. Silné stránky každého se projevily při stavbě přístřešků, při rozdělávání ohně, tkaní, šití, obstarávání obživy, pečení i hrách na spolupráci.

Poslední den jsme obcházeli všechny přístřešky, které děti postavily. Každá skupina zvolila úplně jinou taktiku. Při jejich prezentaci jsme se dozvěděli, s čím měly skupiny problémy a jak to později vyřešily. Někdo se zaměřil na střechu a boční stěny.

Pro jinou skupinu bylo velmi důležité vnitřní vybavení.

Co ses o sobě dozvěděl/a nového?

Které řemeslo tě nejvíc bavilo?

Jmenuj, co jsi se dozvěděl/a nového o některém ze spolužáků?

Vyzkoušejte si v dalším programu Muzea Říčany Lovci a sběrači, co vše uměli naši předci v době kamenné. Zvládli byste to také?

ŘÍČANSKO
Regionální učebnice